

Za svojima bratoma šel je tudi on nepričakovano v grob. Vsa Slovenija je plakala na izgubi tega mladega svojega ljubljenca. — Glavni dedič g. Anton Klodič vitez Sabladolski je leta 1887. izdal prvi zvezek Krilanovih poezij, katere je pozdravil slovenski narod z odnuevljenjem. Objubljen je bil še drugi in tretji zvezek, ali nismo ju dočkali. Zlaj pa ju vendarle dobimo »Goriška tiskarna« A. Gabršček je odkupila od glavnega dediča vse spise, katere izda v znani »Slovanski knjižnici«. Vsi spisi so proračunjeni nekako na pet snopičev, štiri pesmi in jeden proze; pesmi izidejo v dveh dvojnatih snopičih, proza pa v jednom, kateri priobči tudi životopis in sliko pokojnega pesnika, ljubljenca goriških Slovencev. Na tak način dobimo vsega Krilana za 75 kr., dočim je samo prvi zvezek stal 1 gld. Zdaj se lahko razširijo Krilanovi spisi v najrevnejšo kočo — in to bo najlepša proslava desetletnice njegove smrti.

Opozarjamo, da takó ceno dobe te spise le naročniki »Slovauske knjižnice«, po knjigaruah pa bodo precej dražji. Zato svetujemo vsem imovitejšim rojakom, naj podpirajo to književno podjetje, ki je zelo ceno, namreč s poštnino le 15 kr. za vsak snopič, obsežen povprečno 6 pol. Doslej je izšlo že 41 snopičev. Izhaja v imenovani tiskarni 15. dan vsakega meseca.

Nove pesmi Gregorčičeve, objavljene v srbsko-hrvaškem listu. V 6. številki sarajevske »Nade« je objavljen nov proizvod našega dičnega pesnika Simona Gregorčiča, pesem »Cvetličarki« v slovenskem originalu in poleg njega hrvaški prevod iz peresa J. Milakovića. Čeprav je prevod spreten, bi bili vendar videli rajši ali točen prevod v prozi, ali pa samo manj umljive slovenske besede in oblike raztolmačene. Da je pesem dostojna našega pesnika, tega menda ni treba poudarjati.

V 17. številki »Nade« je zopet objavljen Gregorčičev original in Milakovičev prevod pesnice »Prisilna poroka«. Prevoditelj je prevel »pust« z besedo »post«. Ali ljudje se ne ženijo v postu, nego v »pustu« ali »predpustu«, t. j. v dobi, predno se »pusti« meso, in v kateri se »puste« šale uganjajo.

Pisma o književnosti u Slovenaca. Napisao prof. Andra Gavrilović. U Beogradu. Štamparija Petra K. Tauaskovića do delijske česme, 1895. Cena dva dinara (= 1 gld. avr. vr.) — XXXVI. izdanje Čupičeve zadužbine. 180 str. vel. 8°.

Ljubljanski Zvon je že v 7. zvezku objavil, da je izšla ta knjiga. Sedaj smo knjigo dobili in jo lahko ocenimo, kakor smo obetali v 7. zvezku. Mimogrede bodi omenjeno, da ustanovnik »Čupičeve zadužbine« ni bil kapezan, nego kapezan.

V predgovoru omenja pisatelj vse spise slovenske, večino ma pripovedne, katere so različni prevodilci priobčili srbskemu občinstvu. Vsega ni mnogo, ali vendar smelo trdimo, da je več iz slovensčine na srbsčino prevedeno, nego iz srbskega jezika na slovenski, posebno v novejši dobi. Vzrok temu treba pač iskati v tem, da čitajo mnogi izobraženi Slovenci srbske originale, poglavito pa v tem, da se v Slovincih prevodi sploh prezirajo in to po krivici prezirajo. — Pisatelj vestno navaja vse važnejše vire za slovensko književno zgodovino ter jih je tudi dejanski porabil. Žal, da so ti viri pretežno suhoparne bijografske date; pravih literarnih študij, iz katerih bi mogel čitatelj spoznavati duha, smer in vrednost pisateljev, je ubogo malo. Rokopis je pregledal g. dr. Val. Oblak, in po njegovih napotkih je pisatelj popravil svoje delo.

Vso literarno zgodovino je pisatelj popisal v desetih pismih.

V prvem pismu se ozira pisatelj na narod in na staro politično ter književno zgodovino njegovo, na jezik, selišča, broj, vero, upravo, politično usodo. Vse je prikazano jezgrovito, kratko in pravilno.

V drugem delu prvega pisma govori o brizinskih spomenikih, o Trubarju, reformaciji, pobijanju reformacije, o književnosti protestantovski in katoliški, o jeziku in pravopisu te dobe.

Prav umestno je zbral pisatelj vso starejšo književnost do pod konec osemnajstega veka v jedno poglavje. Saj vsa ta književnost ni imela nič narodne smeri in ni bila izraz narodove duše, nego proizvod sholastično-pedantne verske učenosti. Na kratko je v tem pismu povedano vse, kar je zares imenitno in značilno v tej dobi. Tudi slovenskega čitatelja, katerega ne zanimajo suhoparni popisi vnanjega lica knjig brez ocene njih notranje vrednosti — in zgolj taki se ponujajo slovenskemu občinstvu — bi zadovoljil kratki popis te dobe. Da omenja pisatelj tudi Valvazorja, tega inča vrolo zaslužnega moža, ki pa spada v slovensko literarno zgodovino toliko, kolikor kak Dimitz ali Radics ali pa tudi Anastazij Grün, temu je kriva smešna trdovratnost slov. pisateljev, ki prištevajo Valvazorja slovenskim književnikom zato, ker se nahaja slučajno tudi nekaj slovenskih besed v njegovi knjigi, čeprav se on sam nikdar ni prišteval k pripadnikom slovenskega naroda. To je takisto smešno, kakor to, da Slovenci prištevajo svojim umetnikom mnoge moža, ki so se slučajno na slovenskih tleh rodili, ali tukaj delovali, a vedno tuje čutili, ali pa celo bili Slovincem sovražni. — Prav dobro je omenil pisatelj, da je neupravičena tudi ona pretirana hvala slovenskih piscev, katerim je pojav in delovanje Trubarjevo svetlejša od same stare dobe svobodnih narodnih knezov. Omenili smo že, da delo reformatorjev in pobijalcev reformacije ni bilo narodno, nego da sta jim bila narodnost in narodni jezik samo orodje v druge svrhe.

Drugo pismo govori o vladavini francoski, o književnem svitanju za Valentina Vodnika in njegovih sodobnikov. Želeli bi, da bi bil omenil g. pisatelj med drugimi pokretali narodnega slovstva tudi blagoslovno delo barona Žige Zoisa, ki ni samo Vodnika vzpodbujal, nego tudi učenjaku Kopitarju na noge pomagal.

V tretjem pismu se opisujejo Čbelica in Čbeličarji ter Prešeren. Pisatelj omenja, da oholost Rozamundina v znani baladi Prešernovi spominja na Schillerjevo »Rokavico«, ju pristavlja, da mnogi tudi inča primerjajo Prešerna s Schillerjem, pa ga često tudi tako nazivljejo. Ni sumnje, da je Prešeren različne motive našel pri nemških in drugih pesnikih. A prispodabljanje s Schillerjem je samo smešna nespretnost onih šovénov, ki so tudi Koseskega primerjali z Goethejem, čeprav sta si ta dva toliko podobna, kakor noč in dan.

Delovanje Bleiweisovo in njegovih sotrudnikov ter pokret 1848. leta je prav zanimivo opisan v četrtem pismu. Prav prijetno se dojema čitatelja, da pisatelj s trezno sodbo tedanjih književnikov sicer ne kuje v zvezde, toda obratno tudi pravično tehta vse prilike in okolnosti, ki govore v prilog pisateljem in omogočujejo pravično oceno njih delovanja.

Obseg petega pisma je »Anton Janežič« in »Glasnik« njegov, ki je zbral v svoje kolo novejše delavce. Posebej se ocenjajo Simon Jenko, Fran Levstik in Josip Stritar. Karakteristika teh pisateljev je jedrnata in točna. Kar piše g. pisatelj na str. 79, da se je ponovila želja za popolnim izmirjenjem med konservativno in napredno stranko, to je resnica, a da se je tej želji ugodilo, in da je ona danes zastava boljše bodočnosti, to žal ne odgovarja faktu in odnosajem niti na književnem polju.

V šestem pismu se imenujejo današnji pesniki, in je načrtan posebej pesniški značaj Simona Gregorčiča in Antona Aškercu. Oba sta plastično naslikana, tako da dobi čitatelj jasno sliko njiju poezije.

Sedmo pismo razpravlja umetniško pripovedovanje in navaja posebno Fr. Erjavca in Jos. Jurčiča, osmo pismo pa prikazuje pripovedovalca Tavčarja in Krsnika. Deveto

pismo govori o izvornih in prevedenih dramatskih delih ter primerno zaključuje, da ima slovenska literatura, ako ne originalnih del, ki bi v celini zaslužila popolnega priznanja, vsaj nekaj takih, ki v pojedinostih kažejo zdrave kali.

V zaključnem desetem pismu prikazuje pisatelj na kratko slovenske težuje, ki se tičejo vseslovske in južnoslovske zajednice in zjedinjene Slovenije, kolikor se te težnje javljajo v književnosti, potem o smislu in smeri slovske književnosti, o literarnih društvih in o umetnosti slovske.

Kakor smo že na več mestih omenili, je knjiga napisana simpatično, in vender nepristransko in trezno; omenja se samo ono, kar je spomina vredno. Gradivo je dobro razdeljeno in razvrščeno, vzroki in posledice književnih prikaznij jasno razloženi, vsa knjiga zanimljivo pisana.

Na kraju je pridejanih nekaj pesnij, prevedenih na srbščino, in sicer: 3 Prešernove, 1 Levstikova, 2 Stritarjevi, 2 Gregorčičevi, 2 Aškerčevi, po jedna Josipa Cimpermana, Ivana Jenka, Pagliaruzzi-Krilana, Frana Gestrina in Antona Funtka. — Prevodi so spretni in se gladko čitajo; vender se nam zde nekoliko preveč prosti.

Knjiga je lepo tiskana. Kar jo kazi, je veliko število tiskarskih pogreškov, katerih je velika množina spredaj popravljenih, a ostalo je še vender mnogo nepopravljenih. Na strani 22. čitamo ‚Kapodistrski‘ namesto ‚Koparski‘, na strani 108. ‚poljari‘, kar naj bi pomenjalo ‚polharji‘, t. j. lovci polhov (puh = mysus glis), na strani 117. Sisak v ‚Slavoniji‘ nam, ‚Hrvatski‘.

Gospodu pisatelju pa izrekamo vso zaslužno zahvalo, da se je odločil prikazati srbskemu občinstvu književne prilike slovske, in vso pohvalo za uspelo delo. Slovencem pa, ki so vešči srbskemu jeziku in se žele poučiti v glavnih potezah o literarni zgodovini svojega naroda, priporočamo, da sežejo po tej knjigi.

R. P.

Delo. List za nauku, književnost i društveni život. Godina druga, Urednik dr. M. Gj. Milovanović, Beograd.

Tega izvrstno urejevanega lista izhaja vsaki mesec po jeden zvezek povprečno 170 str. velike osmerke. Razen pesnij, povestij prinaša tudi znanstvene članke iz najrazličnejših strok, n. pr. iz higijene, etnografije, geografije, prirodnih naukov itd. Potopisi se menjavajo s sestavki umetniške in kulturnozgodovinske vsebine. Posebno pa se odlikuje list z negovanjem državnih in socijalnih ved, katere so pri nas povsem zanemarjene. Izmed znamenitejših razprav v letošnjem tečaju omenjamo: dra. Mih. Vujića ekonomsko-politično študijo ‚Križanićeva politika‘; urednikov spis ‚Srbi in Hrvati‘, ki bode izšel posebej tiskan v drugem izdanju s predgovorom, ki se ozira na Obzorovo oceno te študije; Ignjata Dimića študijo iz narodne tehnologije: Bosanski sahtijan (Bosniakenleder) i. dr. List se odlikuje tudi po obširnih ocenah znamenitih knjig in po bogatem listku, ki se vestno ozira tudi na slovstva sosednih narodov bolgarskega, hrvaškega in slovskega. Zadnji zvezek za mesec avgust ima to-le vsebino: Pesni: Milorada Mitrovića ‚Poljubac‘, Sokoljanina ‚Mesecu‘, Junijevo ‚Pesimisti‘. Povesti: S. Matavulja ‚Frontaševa ljubav‘, nadaljevanje Vukićevićeve ‚Priče o Simi Stupici i selu Vračima‘ ter K. Novićeviceve prevod Jules-Lemaitrove priče ‚Najstarija‘.

Urednik objavlja narodno ekonomsko študijo ‚Naši trgovinski ugovori‘ in predgovor drugemu izdanju razprave ‚Srbi i Hrvati‘. V. N. piše: ‚Karakterne crte bitaka staroga doba‘. Prof. Tih. Gjorgjević potopisno beležko ‚Blaževo‘. Dimić priobčuje konec že imenovane razprave o bosenskem safijanu. S. S. Pavlović ‚Jedan priložak za biografiju pok. dr. Josipa Pančića. V društveni kroniki je govor I.) o kongresu nemagjarskih narodnosti u Ugarskoj, II.) o megjunarodni parlamentarni konferenciji za mir in III.) Jedan plemeniti zadatak za našu žensku inteligenciju; v tem članku pozivlje dr. Laza M. D. in